

Yordan Petkov,

BASIC GUIDELINES FOR INCREASING THE SKILLS OF RECONNAISSANCE FORMATION PERSONNEL

Yordan Petkov

Военна академия „Г. С. Раковски”, yorpet@mail.bg, тел. 26626

Abstract: *Intelligence is the main battle function. It is designed to provide commanders and staffs of all levels with up-to-date, accurate and reliable information at any time of the day for the entire duration of the operation and, in some cases, after it is completed. In order to be able to perform these tasks, it is necessary for reconnaissance units to obtain this information to be equipped with well-trained and motivated personnel. The purpose of this article is to point out some possible guidelines for enhancing the skills of the command and staff of reconnaissance units so that they can fulfill their duties in any type of operations.*

Keywords: *reconnaissance, training, preparation, skills*

ОСНОВНИ НАСОКИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА УМЕНИЯТА НА ЛИЧНИЯ СЪСТАВ НА РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ ФОРМИРОВАНИЯ

Йордан Петков

Въведение

В рамките на бъдещата война се очаква да се водят едновременно или независимо едни от други, обхващащи огромни пространствени, географски и климатични области, както динамични, с висок темп и интензивност бойни действия, така също и множество по-малки, но продължителни във времето операции. Друга отличителна черта на бъдещите операции е свързана с отсъствието на фронтова линия, такава, каквато я познаваме в сегашната ѝ форма – фронтът няма да изчезне като понятие, но ще придобие съвсем нов смисъл като вече няма да има онзи вид на развърнати формирования на местността. [4] Принципите за водене на бойни действия като определяне на географски зони на отговорност, преобладаващото използване на обикновени боеприпаси, близък бой, физическата защита, огромните складови запаси, вертикалните връзки на управление вече се заменят от функционални зони на отговорност, високоточни боеприпаси, удари в дълбочина, информационна защита, гъвкава и целенасочена логистика, мрежова среда за управление. [1] В такава среда повишаването на ефективността на личния състав на разузнавателните формирования придобива все по-нарастващо значение за успеха на операцията. Но дали този разузнавач от бъдещето ще бъде по-боеспособен използвайки технически иновации и информационни технологии или ще се разчита повече на способностите му да се адаптира, оценява и взема решения в непознатата среда? Технологиите сами по себе си са наистина може би са ефективни, но проблемът е, че те биха подложили боеца на допълнително напрежение, както физическо така и психическо. За-

висимостта от техническите средства вероятно биха ограничили свободата на действията на отделния военнослужещ, биха го направили неспособен сам, без помощта на технологиите, да анализира и да взема решение, да не говорим, че тези технологии не могат да намалят или ликвидират стресовите фактори, а напротив – могат да създадат нови такива.

Всъщност, в основата на всяка успешна операция, както сега, така и за в бъдеще ще продължават да стоят индивидуалните умения на военнослужещите. От всеки войник ще се изисква да притежава специални познания, способности и умения, които да са предпоставка за успешния край на дадена операция и които осигуряват основата за справяне с нови ситуации при непрекъснато променящи се условия на средата. Ето защо, основната цел на обучението трябва да бъде насочена към това, да се научи отделния войник да действа самостоятелно и бързо да се адаптира към промените в ситуацията дори и в сложни ситуации. Бойните умения гарантират способност за оцеляване и устойчивост на собствените сили и трябва да останат във фокуса на основните възможности на войниците като не бива да се пренебрегва и друг ключов фактор в обучението - да се научат войниците непрекъснато да се справят със стресови ситуации.

Умения, необходими на разузнавателните формирования

Човешките ресурси са най-важният елемент и основен капитал на всяка една армия. За посрещане на изискванията на постоянно променящата се оперативна среда, нарастващите нужди от професионално военно обучение и навлизащите нови технологии, военно-образователната система трябва да се поддържа на съвременно ниво. Системата на военно образование и обучение следва да се развива като гъвкава и комплексно развиваща се. Тя следва да се осъществява като индивидуална военна подготовка, колективна подготовка в щатните формирования и съвместна подготовка в рамките на създадени национални или многонационални военни формирования за бойно използване. В тази връзка, при планирането и провеждането на подготовката, с която се цели повишаване на уменията на разузнавателните формирования следва да се обръща внимание на две основни категории – командирите на формирования и личния състав.

Основни умения необходими на командирите на разузнавателни формирования

Доктрините и публикациите отнасящи се до обучение включват теми по задачите, които се изпълняват от разузнавателните формирования, като в същото време не се обръща нужното внимание на това, какво следва да се направи по отношение на обучението и образованието за развитието на гъвкави и адаптивни лидери. [5] Като цяло не са чести моментите, когато се обръща внимание на това, дали командирите от всички нива притежават нужните знания и умения. По скоро на тези умения се гледа като на даденост и не се подлагат на съмнение. Всъщност, за да подготвим командирите на разузнавателни подразделения така, че те да могат да управляват своите подчинени адекватно при всякакви ситуации, трябва първо да се разбере това, което ги отличава от другите командири от останалите родове войски. От въпросните командири се очаква да притежават множество качества и да владеят до съвършенство основни умения, които са от съществено значение за планиране на дейността, придвижването, докладването, насочването на средствата за поддръжка и запазване на свободата на действие. Притежаването на основни знания и умения за ориентиране на непозната местност е само отправна точка за разузнавачите, но в никакъв случай не е приемливия минимум. Поддържането на непрекъсната комуникация и докладване на резултатите от разузнаването също са от съществено значение за изпълнение на задачата и включват притежаването на технически умения, свързани с познаване на техническите параметри на комуникационната техника, както и своевременно свеждане на получена информация. Първоначалният анализ на ситуацията на бойното поле е основата за формиране на нужната предварителна осведоменост на командирите и щабовете и е основно умение за командирите на разузнавателни формирования.

Тъй като от разузнавачите се очаква да първи да научат за противника това, което ще е необходимо на командира и щаба означава, че командирите на разузнавателни формирования трябва винаги да са наясно, защо командирът има нужда от тази информация и да не забравят, че

решенията му зависят от нея. Информацията, отнасяща се до маршрути, райони, зони и определяне местоположението на разкрити цели, трябва да е прецизна и актуална тъй като на тази основа командирите вземат решения за това как, кога и къде да разположат своите сили.

Командирите на разузнавателни формирования трябва да имат нужните познания, благодарение на които непрекъснато да се оценява влиянието на терена, противника и дейността на местното население върху собствените операции. От съществено значение за изпълнението на задачите от един разузнавателен взвод в пълен обем са техническите познания и ясното разбиране на ситуацията, особено що се касае за мястото на взвода на бойното поле, което от своя страна е свързано с възможността за огнева поддръжка, от гледна точка на разстояние и обсег. Ето защо от тях следва да се очаква да познават в детайли и то без помощта на съответните специалисти, наличните огневи системи, възможностите им за наблюдение и водене на огън, като това се отнася в пълна сила и за въздухоплавателните средства.

Крайният резултат от обучението трябва да бъде осигуряването на разузнавателните формирования с командири, които не само са усвоили нова информация, тактики, техники и процедури, но и които могат да подготвят по най-добрия начин подчинените им формирования. Командирите на разузнавателни формирования трябва да развият умения, чрез които сами да разрешават възникнали проблеми и то в ситуации, които не са описани в нито едно наставление, да имат по-голямата увереност, инициативност, способността и творческо и управление на риска свързано с изпълнението на дадена операция. Тези нематериални активи не са предварително количествено определени и нямат измерими стандарти в същия смисъл, както чисто техническите задачи.

Основни умения необходими на личния състав на разузнавателните формирования

Личният състав е другият основен елемент от който се очаква да притежава нужните знания и умения за справяне в сложна и непрекъснато променяща се среда. Тяхното придобиване, обаче, е свързано най-вече с провеждане на пълноценна и качествена подготовка. Удачен вариант е подготовката на тези военнослужещи е да се раздели на четири части: начална (която всеки войник придобива при влизане в армията); базова (конкретна начална подготовка за всеки военнослужещ в разузнавателно формирование); основна (усъвършенстване на придобитите умения и получаване на нови такива); поддържаща (поддържане на придобитите навици и умения и усвояване на нови). Ако кандидатът за разузнавателно формирование вече е влязъл в армията, то той ще следва да преминава само последните три етапа; ако не е част от въоръжените сили – следва да премине всичките четири етапа.

За времето на *началната подготовка* от всеки един войник би следвало да се очаква да придобие такива знания и умения като сигурно боравене с личното въоръжение; отлична физическа подготовка; запазване на физическата и психическата издръжливост; умения за оказване на неотложна медицинска помощ на себе си и на други военнослужещи; основни познания по ЯХБЗ и основни умения за водене на наблюдение и докладване.

Като следващ етап, от *базовата подготовка* следва да се очаква придобиване на първоначални разузнавателни умения, които да са адекватни за широк спектър от операции като акцента следва да се поставя не само върху подобряване на уменията на отделния военнослужещ, а на бойното сглобяване на формированията. С приключване на този етап от подготовката военнослужещите би следвало да са усвоили такива умения като своевременно откриване и преодоляване на засади; използване специални географско-информационни продукти; придвижване в пеши строй, особено в градските райони, през деня и при ограничена видимост, както и използване на навигационни средства; бойни животоспасителни мерки, включително помощ за себе си и други членове на формированието; спешното евакуиране от не-медицински персонал; взаимодействие с медицински персонал; комуникация с месното население; основни познания на съответния местен език; владеење на системите за комуникация; обща култура и межкултурна компетентност. Тези умения трябва да бъдат допълнени от придобиване на практически знания и умения по отношение на използването на личното и колективното въоръжение, както и на

познания относно последствията от използването на принудителна сила и правните последици от това.

По време на *основната подготовка* следва да бъдат придобити умения, които се отнасят до значително повишаване за знанията и уменията на личния състав на разузнавателните формирования. По време на това специализирано обучение от всеки един разузнавач би следвало да се очаква че ще придобие умения извършване на скокове с парашут и десантиране от зависнал вертолет по въже; перфектно познаване на военната топография, което означава да умее да се ориентира на непозната местност по компас, по карта и по местни предмети; бързо и правилно да определя местоположението на конкретни обекти и да свежда точно координатите на разкрити обекти посредством радиосредствата; определяне вида на оръжието на разкрития противник и познаване на неговите ТТД; познаване тактиката на действие на подразделенията на вероятния противник и умения за използване неговото оръжие и техника; определяне на принадлежността на противника по неговия външен вид, форма на облеклото и опознавателни знаци; умения да се маскира и да се придвижва безшумно в непозната местност; умения за скрито и безшумно да преодолява инженерните заграждения от всякакъв тип и преодоляване на водни прегради в брод или чрез подръчни средства; умения да прави дълги преходи пешком и на ски във всякакви условия; притежаване на познания относно военната терминология на езика на противника, да има умения да превежда документи и да разпитва пленници; умело използване на взривни вещества и средства за взривяване; да умее да изготвя взривни вещества от подръчни материали; притежаване на навици и умения за оцеляване в екстремални условия; умения за управление на колесна и верижна техника – своя и на противника; умения за насочване авиацията към стационарни и движещи се обекти на противника; разпознаване на контраразузнавателните мероприятия на противника и познаване на способите за заблуда, използвани от противника. [3]

Естествено е, че не може да се предвиди всичко, което ще е необходимо на разузнавача. На практика, тези знания, способности и умения, се разпределят между всички войници от групата, но в идеален вариант те трябва да се владеят от всеки боец, независимо каква е неговата щатна длъжност.

От *поддържащата подготовка* се очаква да затвърди придобитите знания и умения под различна форма. Това може да става чрез непрекъснато участие в тактически занятия, участие в допълнителни курсове, участие в реални операции и т.н.

Основен елемент от подготовката на командния и личния състав на разузнавателните формирования са *психофизическата и медицинската подготовка* – тези подготовки задължително трябва да започват от първия етап и да продължават непрекъснато.

На физическите показатели по време на бой до голяма степен влияние оказва психическия фактор. Ето защо, психиката на всеки един военнорслужещ трябва да се тренира така, че той да се научава да преодолява страха в най-трудните за него моменти. Страхът е защитна функция на организма. В съвременната война войникът е длъжен да умее да контролира своя стрес и да помага на околните. От тези му умения зависи овладяването на дадена ситуация. Справянето с т.нар. стресори (събития или ситуации, които изискват нерутинна промяна в адаптацията или поведението) е важно условие за оцеляването на бойното поле. Бойни стресори са всички стресори, на които военнорслужещия е изложен през време на изпълнение на свързаните с бойната дейност задължения, независимо дали са свързани или не с действията на противника. [2] Много стресори на бойната дейност са свързани с командира, подразделението или изискванията на изпълняваните задачи. Самите стресори могат да бъдат разделени на физически и психически.

Физическите стресори имат директен ефект върху тялото. Те могат да бъдат външно условие на средата или вътрешно физическо или физиологическо искане на човешкото тяло. Към тях се отнасят стресорите на средата - горещина, студ, влага, вибрации, шум, хипоксия (недостатъчен кислород), дим, отрова, химикали, инфекциозни агенти, физическа работа, силна светлина, тъмнина, мъгла и др.

Физиологичните стресори са свързани с недостатъчен сън, дехидратация, недохранване, лоша хигиена, мускулна умора, отслабена имунна система, свръх използване или недостатъчно използване на мускулите, болест или нараняване и др.

Психичните стресори са тези, за които достига информация до ума без директно влияние върху човешкото тяло. Тази информация обикновено е свързана с когнитивната или емоционалната система, въпреки че най-често стресовата реакция е провокирана и от двете. Психични стресори са когнитивните стресори, като твърде много или твърде малко информация, сензорно претоварване, неяснота, несигурност, изолация, недостиг на време или чакане, непредсказуемост, организационна динамика, труден избор или отсъствие на избор и др. Емоционалните стресори са свързани със заплахата от нараняване, болест, болка, провал; загуба, предизвикваща страх и тревожност, загуба на близки, предизвикваща тъга и печал; заплахата, вина, водеща до раздразнение, гняв и омраза; загуба на вярата или духовна конфронтация; и др.

От друга страна, стресът не винаги е вреден и с негативно влияние върху човека. Позитивния стрес е тази степен на стрес, която е необходима за поддържане и подобряване на толерантността (търпимостта) към стрес без изтощително стресово преживяване. Определени нива на стрес са необходими за здравето. Това се отнася най-вече за някои физически стресори, към които тялото трябва да се аклиматизира. За да се постигне по-голяма търпимост или аклиматизация към физически стресор е необходимо прогресивно излагане на неговото влияние. Това излагане би трябвало да бъде достатъчно за предизвикване на нещо повече от рутинен стрес рефлекс. Типичен пример за позитивен стрес са аклиматизацията на топлина и увеличаването на мускулната сила. Този процес на повишаване на толерантността към стресорите чрез прогресивно излагане на тяхното влияние е също валиден и за когнитивно емоционалните стресори.[2]

Потенциалните стресори трябва да се предвидят и оценят още преди началото на изпълнение на мисията. Войникът трябва да е готов да посрещне опасността с ясното съзнание за произтичащите рискове и заплахи. Съвременното военно обучение трябва да включва изпълнението на комплексни и трудни, физически и психически задачи под голямо напрежение, недоспиване, недостатъчно храна и вода, физическа умора. Обучението трябва да дава на отделния войник увереност в собствените сили, а също така и разбиране как стреса действа върху него и останалите войници. [6] Обучението трябва да учи не на намаляване на стреса, а на контролирането му.

Без отчитането на психологическите измерения на съвременния бой всеки проект за навлизане на технологиите в подготовката на отделния войник за водене на бойните действия, както и съвместното им използване в реална обстановка, би бил обречен на провал. Функционирането на човешката психика в екстремални условия се променя. Би могло да се предскаже с достатъчна степен на сигурност, че военнослужещия ще изпълнява успешно поставените задачи в реална бойна обстановка само ако мирновременната им подготовка е била възможно най-близка до бойната, а командирите и щабовете отчитат психологическите ефекти на бойната интензивност върху военнослужещите.

В бъдещите войни разузнавателните формирания следва да притежават адекватна екипировка и умения, които да им позволяват да изпълняват отговорят на изискванията на информационната война и да съдействат за създаване на превъзходство на противника, чрез откриване на целите за кратко време, както и да бъдат първите сили, които ще бъдат прехвърлени при възникване на криза и да притежават гъвкави системи за командване и управление. Въвеждане на съвременни образци въоръжение, екипировка, оборудване и комуникационни средства за разузнавателните формирания, изискват и изграждане на модерна учебно-материална база и полигони, които да осигуряват необходимите възможности за подготовка за изпълнението на специфичните задачи от войсковото разузнаване. Едновременно с усъвършенстване на учебно-материалната база е необходима и целенасочена учебна програма, която да включва следните основни направления: подготовка и мотивация на личния състав; разработване на социални програми; обучение; бюджет и материални средства. Необходим е

специален подход при подбор на личен състав за нуждите на разузнавателните формирования, като същите следва да притежават много добра физическа и психическа подготовка.

Използвана литература:

1. Берковиц, Б., Новото лице на войната, Военно издателство, 2003 г.;
2. Карастоянов, Г., Боен стрес, статия за списание Военен журнал, бр. 4, 2000 г.;
3. Заруцкий Ф., Тарас А., Подготовка разведчика, 1997 г.;
4. NATO, „AJP-3.2 Allied Joint Doctrine for Land Operations”, October 2009;
5. Perry, Robert C., McEnery, Kevin, Army Reconnaissance Course: Defining the Aim Point for Reconnaissance Leader Training — ARMOR July-August 2009;
6. US Army Field Manual 8-51 (FM 8- 51), Combat Stress Control In A Theater Of Operations Tactics, Techniques, And Procedures, May 1994;
7. US Army Field Manual 22-51 (FM 22- 51), Leader’s Manual for Combat Stress Control, September 1994.